

Hoera, de crisis is voorbij! Toch? FTM

Edin Mujagic

Eindelijk. Na een aantal matige en ronduit slechte jaren van economische groei, konden we enkele dagen geleden een economisch uitstekend jaar uitluiden. Én, zoals het er nu naar uitziet, een al even prima jaar inluiden. Tijd voor een feestje dus. Of niet?

Het was een prestatie van jewelste: in 2017 dikte de Nederlandse economie met ruim 3 procent aan. De laatste keer dat dat gebeurde, deed Oranje wél mee op een WK en bestond het team uit spelers zoals Giovanni van Bronckhorst, Ruud van Nistelrooij, Jan Vennegoor of Hesselink en Edwin van der Sar.

In tegenstelling tot voorgaande jaren, toen een blik op de site van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) veelal een deprimerende ervaring was, wekt een bezoek tegenwoordig een brede lach op. Er valt op cbs.nl namelijk een hoop goed nieuws te lezen: de staatschuld zakt; bedrijfswinsten zijn uitzonderlijk hoog; het beschikbaar inkomen van de Nederlandse huishoudens klimt vrolijk en rap omhoog, waardoor we met zijn allen meer uitgeven; huizen worden snel duurder; bedrijven investeren meer; het aantal werklozen ligt weer eens onder 400.000 en er zijn 8,7 miljoen mensen met een betaalde baan — meer dan ooit tevoren.

En daar blijft het niet bij. Elders lezen we dat onze pensioenfondsen ook in beter vaarwater komen, waardoor de gepensioneerde medelander nu kan hopen dat er in de loop van 2018 een brief op de mat zal vallen met daarin de aankondiging dat zijn of haar pensioenen omhoog gaat.

De vooruitzichten voor dit jaar zijn zonder meer rooskleurig. Het Centraal Planbureau was in de herfst van 2017 al in zijn nopjes met een verwachte economische groei van 2,5 procent dit jaar. Maar onlangs zagen de rekenmeesters in Den Haag aanleiding hun economische rekenmachine opnieuw tevoorschijn te halen: ruim 3 procent groei prijkte er op het scherm voor 2018. En ook De Nederlandsche Bank ziet onze economie met meer dan 3 procent aantrekken.

Gezien de prestaties in 2017 en de vooruitzichten voor 2018 mogen we met recht zeggen dat ons land in een periode van hoogconjunctuur zit. Nederland is daar overigens geen uitzondering in: de economie van de hele eurozone eindigde vorig jaar bijna 3 procent groter dan aan het begin. Daarmee verslaat de eurozone zelfs de Amerikaanse prestatie: in de VS bedroeg de economische groei ongeveer 2,5 procent. Het Internationaal Monetair Fonds voorziet voor 2018 een groei van 2

procent of iets meer in de eurozone en de VS. Het consumentenvertrouwen aan de andere kant van de oceaan is sinds 2000 niet zo hoog geweest als tegenwoordig.

Na een ellendig decennium is het toch wel fijn zo'n conclusie te kunnen trekken.

We hebben de ergste crisis in bijna een eeuw overleefd. Hoera!

Doe effe normaal

En toch. Ik weet niet of het komt doordat de crisis zo lang heeft geduurd dat ik sceptisch ben geworden. Of heeft mijn scepsis te maken met het feit dat ik de verslagen van onze rekenmeesters uit Den Haag uit het recente verleden nog vers in mijn geheugen heb staan? Zij voorspelden bijvoorbeeld 1 procent groei in 2012 en bijna 1 procent in 2013, terwijl de Nederlandse economie in beide jaren uiteindelijk bijna 1,5 procent kromp. Hoe dan ook kan ik niet zeggen dat het in mijn ogen gerechtvaardigd is om het sein 'crisis meester' te roepen.

Niet dat ik dat niet zou willen. Integendeel, ik zou het als eerste van de daken schreeuwen wanneer de centrale banken, nu alles op economisch gebied lijkt te zijn genormaliseerd, ook hun monetaire knoppen terug zouden zetten op een normale stand. Of op zijn minst zouden aangeven dat in 2018 te gaan doen. Maar dat is allesbehalve het geval.

In de eurozone blijft het belangrijkste rentetarief, de rente die de ECB vaststelt, tenminste komend jaar nog op 0 procent staan. Ter vergelijking: de laatste keer dat de economische indicatoren eruit zagen als nu, bedroeg de ECB-rente ruim 3 procent. Daar komt nog bij dat de centrale bank een groot deel van dit jaar door de aankoop van honderden miljarden euro's aan obligaties de overige rentes omlaag zal blijven drukken.

Zien de monetaire ridders een gevaar op ons afkomen dat wij, gewone stervelingen, niet waarnemen?

De Amerikaanse centrale bank Fed is weliswaar bezig met het verhogen van de officiële rente, maar gezien de stand van zaken in de Amerikaanse economie gaat dat wel erg langzaam. De officiële rente staat op het moment op 1,5 procent; als de bank doet wat ze belooft voor 2018 én 2019, namelijk in beide jaren de rente drie keer verhogen, dan zal die rente eind 2019 pas 3 procent bedragen. Vergelijken we dat met de rentestand uit 2007, het laatste normale economische jaar vóór de crisis, dan valt de discrepantie meteen op: toen bedroeg de Fed-rente namelijk ruim 5 procent.

Een goede vuistregel voor de gewenste hoogte van de officiële rente is dat die ruwweg een optelsom moet zijn van economische groei en (verwachte) inflatie. Passen we die regel toe op de eurozone en de Verenigde Staten, dan rolt er

ongeveer 4 á 4,5 procent uit. In werkelijkheid zijn de officiële rentes anno 2018 echter ver verwijderd van die niveaus en ziet het er sterk naar uit dat dat op de korte termijn niet zal veranderen – zeker niet in de eurozone.

Dat roept een vraag op: zien de monetaire ridders een gevaar op ons afkomen dat wij, gewone stervelingen, niet waarnemen? Of menen zij dat die lovende berichten van het CBS en Eurostat alleen te danken zijn aan de 0 procent rente?

Hoe het antwoord ook moge luiden, het betekent in ieder geval dat het economisch herstel misschien wel sterk, stabiel, structureel en solide oogt, maar dat absoluut niet is. Daar komt nog bij dat zeer waarschijnlijk een andere, belangrijke, factor een doorslaggevende rol speelt bij de beraadslagingen achter de stevig gesloten deuren van de besturen van de centrale banken. Daarover volgende week meer.